

# Myteåret

– klargørende artikelsamling om det myteomspundne år 1968

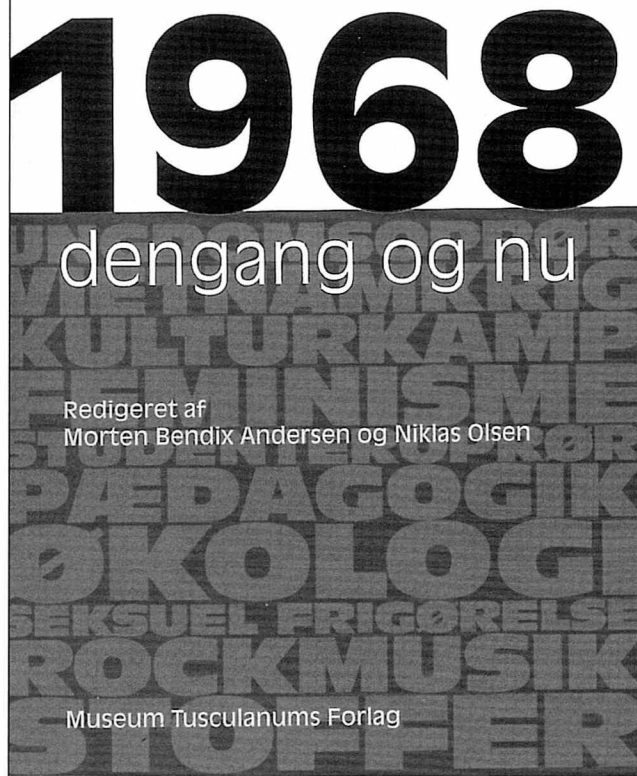
De psykologistuderende – idag pensumlydige forelæsningsobjekter, dengang universitetsbesættere og forelæsningsboycottere – havde nogle små lokaler i Fiolstræde tæt ved det gamle Københavns Universitet. I perioden efter 1968 kunne forbipasserende jævnligt se noget maskinpapir i vinduet lige ud til Fiolstræde, hvorpå der med store håndskrevne bogstaver stod FÆMØ. Mange troede der var tale om en fejl, øen i Smålandshavet hedder jo da Femø. FÆMØ var imidlertid en forkortelse for fællesmøde. Og dem holdt de psykologistuderende mange af både under og efter besættelsen af Psykologisk Laboratorium i 1968.

Hvad var dette danske studenteroprør egentlig gjort af?

En af de psykologistuderende, den til lejligheden slipseklædte Finn Ejnar Madsen, kom via en godt timet og mediedækket besættelse af universitetets talerstol ved 68-årsfesten til at personificere oprøret. Madsen, en demagogisk stalinist, var kendt for altid at have det ret u-psykologiske organ *Financial Times* med til forelæsningerne, så hovedfjendens bevægelser kunne følges i det daglige. Andre af disse års psykologistuderende var seksualøkonomiske stoddere med Wilhelm Reich's *Orgasmens funktion* i baglommen, parate til dagens skud, mens andre igen, som f.ex. SF-politikeren Anne Grethe Holmsgaard, gik rundt og så mystiske ud. En form for *impression management* der havde sin højkonjunktur i 1970, hvor forfatteren Hans Jørgen Nielsen nærmest ene mand importerede den engelske anti-psykiatridebat til København.

At gå rundt i fåreskindspels som en anden laingsk paradisfugl og se oplevelsespolitisk ud, var helt okay *those days*. Anarkisterne Henning Prins og Leif Varmark spillede guitar og sang ligefrem(t) under navnet "Brødrene Sindssyg", mens de der ikke havde potentialet til at være naturligt sindssyge kunne abonnere på psykologi-professor Timothy Leary's kogebøger og LSD-trips for på denne måde at komme på højde med de ægte skizofrene.

Alt dette er ganske vist og passer ind i det forskningsbaserede billede, som historikeren Steven L.B. Jensen tegner i artiklen om det danske stu-



1968 – DENGANG OG NU

Redigeret af Morten Bendix Andersen og Niklas Olsen.  
Museum Tusulanums Forlag. 364 sider. 198 kr.

denteroprør mellem livsstilsradikalisme og politisk aktivisme. Fra starten var studenteroprøret præget af indre konflikter og paradokser med de (kulturelt) ungdomsoprørske "hippier" på den ene fløj og aktivister med en revolutionær politisk dagsorden på den anden. Som (verdens)revolutionær psykologistuderende havde Finn Ejnar Madsen det ikke altid lige let med sine egne, hvor det foruden orgasmefunktionalisternes fraktion og Inge & Sten Hegelers mere klitorisvenlige "det normale har vide rammer" sexuologi-fløj, i tiltagende grad var kreativitet, sensitivitetstræning og gruppedynamik som stod på programmet.

I starten af studenteroprøret var det lykkedes de "basisdemokratiske" kræfter med fæmøerne som en ny form for stormødedemokrati at fortrænge Studenterrådets repræsentative demokrati (Studenterrådets formand Christian S. Nissen's senere karriere havde formodentlig ikke været mulig uden denne tids kaotiske praksislæring).

I realiteten var det så som så, hvor demokratisk det direkte demokrati var. Takket være nogle enestående retoriske evner, var Finn Ejnar Madsen kendt og berygtet for ene mand at kunne blokere 300 medstuderendes beslutninger. I stedet for at tage den fysisk klejne Madsen i hoved og røv og sætte ham uden for døren, underkastede de anti-aggressive psykologistuderende sig indimellem et absurd konsensus-tyranni.

I Steven L.B. Jensens artikel er det et aktivistseminar på Mors, der er afsat for analysen af den senere polarisering blandt seminarets 130 studerende. "Provolærere", "Superlove", etablering af "Projekt Hus" i Magstræde, "fri hash" mv. tegnede alternativ-bevægelsen, mens Studenterrådet bevarede fatningen og langsomt absorberede de aktivistiske dagsordener, samtidig med at et nyt spor blev lagt i 1971 i form af en kritik af universitetets indholdsside, den såkaldte positivisme- og fagkritik (som på tragisk vis på visse fakulteter og institutter udviklede marxismen til en ny konform videnskabelig lære).

Antologiens centrale argument er, at der i løbet af de sidste 35 år er opstået en dyb kløft mellem de historiske begivenheder, der udspillede sig i og omkring 1968, og eftertidens forestillinger om dem. Artiklerne behandler således både, hvad der skete dengang og fænomenet "68" i det danske samfund efterfølgende. Det samlede resultat er på samme tid en befriende af-mystificering og en åbning for, hvor uoverskuelig historien egentlig er, når den som her studeres tæt på inspireret af bl.a. antropologen Clifford Geertz og hans "a small fact that speaks to large issues".

Hvad de store linjer angår, er der grund til at hæfte sig ved bl.a. Morten Thing's artikel "Begyndte det alt sammen i 1968?" (nej, rigtigt gættet, "68" startede ikke i 68). På en personlig og analytisk måde undrer Thing sig over det *entydige* billede, som generationen efter 68-generationen har forsøgt at tegne: "det er et billede som især synes at skulle skaffe plads ved at skaffe os af vejen".

Selv om Morten Thing for 117. gang forsøger at distancere sig fra kommunismen i Sovjet og Østeuropa, betegnes han i antologiens indlæg lige efter hans eget som "eks-kommunisten Morten Thing" (Hans Hauge's underlige indlæg).

Antologien udspringer af seminaret *Betydninger af 1968 i Danmark. Dengang og nu*, som de to redaktører (årgang 1975) afholdt ved Københavns Universitet i 2003 med hjælp fra Institut for Historie. Der er dog langt fra tale om hastige gennemskrivninger af mundtlige oplæg, men for de flestes vedkommende om egentlige og godt gennemarbejdede artikler. Redaktørerne står selv for bogens eneste interview, "På sporet af 1968-pædagogikken", med rektor på Zahles Seminarium Lars Jakob Muschinsky. Et veloplagt og oplysende interview, hvor vi bl.a. får at vide, at "Onde Helge" (undervisningsminister Helge Larsen som forestod tidens nye styrelseslov for universiteterne) var et helt igennem rart menneske. Og at, surprise!, daværende socialdemokrat Erhardt Jakobsen var af afgørende betydning for etableringen af Det frie Gymnasium (som Muschinsky var med til at starte).

I bogens ånd siger Lars Jakob Muschinsky, at begrebet "68-pædagogik" grundlæggende er en flokskel eller et signal, som man bruger i dag til at kategorisere noget som negativt. Der spores dog en smule ambivalens på dette punkt, jvfr. også interviewoverskriften "På sporet af 1968-pædagogikken" uden distancerende citationstegn. Klart står det dog, at selv om seminarirektoren idag er enig med professor Niels Egelund i, at der er for meget slaphed og manglende disciplin i folkeskolen, så er han uenig i, at disse symptomer på magisk vis kan årsagsforklares ved en simpel henvisning til årstallet 1968 (som Egelund ynder at gøre det).

Fortællingen om 68 som den er blevet fortalt for offentligheden i 90'erne, er i høj grad skabt af højrefløjen. Den århusianske idéhistoriker Mikkel Thorup præsenterer med artiklen "Den politiske højrefløj og 1968" en strålende analyse af, hvordan 68'eren som en negativ referenceramme og figur dels er på plads længe før figuren får det forkætrede navn "68'eren", dels hvordan det politiske højre benytter 68-oprørerne ude af proportion med enhver faktisk eksisterende såkaldt 68-klasses magt. Thorups analyse er ført up to date, dvs Søren Krarup og Dansk Folkeparti "sættes på plads". Krarups tidligere meget radikale velfærdsstatskritik ses således som værende reduceret til kritik af det, han kalder "behandlersamfundet", hvilket udstiller hans opportunistiske tilpasning til Dansk Folkepartis velfærdsstrategi, samtidig med at han bruger de tomme begreber "kulturradikalisme" og "68'erne" til at foregive en kontinuitet i elitens forræderi mod folket.

Benny Lihme